VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

HE laeiksi valtion virkamieslain ja turvallisuusselvityslain 50 §:n muuttamisesta

MISKA LAUTIAINEN, HALLITUSNEUVOS
KAISA-JUULIA RAITA, NEUVOTTELEVA VIRKAMIES

Keskeiset ehdotukset

Muutokset on jaettavissa kolmeen osaan:

Valtoin virkamieslain muutokset

1. Valtion virkamieslakiin esitetään lisättäväksi uusi selkeyttävä säännös palvelussuhteen aikana virkamieheltä edellytetystä nuhteettomuudesta sekä kyvystä hoitaa tehtävänsä riippumattomasti ja muutoinkin luotettavasti (uusi 19 § 1 mom.).

   Tämän varmistamiseksi lakiin lisättäisiin työantajana toimivalle virastolle mahdollisuus hakea henkilöturvallisuusselvitystä kaikissa turvallisuusselvityslain mahdollistamissa tilanteissa, koko henkilön palvelussuhteen ajan, mikäli palvelussuhteen tehtävät sitä edellyttävät (uusi 19 a § 2 mom).

   Lisäksi lakiin lisättäisiin velvollisuus ilmoittaa hakuilmoituksessa, mikäli tehtävien hoitaminen edellyttää voimassa olevaa turvallisuusselvitystä (muutos 6 c §:ään)

   Virkamieslain viran toimituksesta pidättämistä koskevaa säännöstä laajennettaisiin koskemaan myös tilanteita, joissa virkamies kieltäytyy antamasta suostumustaan turvallisuusselvitykseen (muutos 40 §)

2. Valtion virkamieslain kansalaisuusvaatimusta koskevaan säännökseen lisättäisiin valtion virastoksi muutetun Huoltovarmuuskeskuksen virkoja (muutos 7 §).

Turvallisuusselvityslain muutos

3. Turvallisuusselvityslakiin ehdotetaan muutosta, jonka mukaan valtion virastot ja eräät muut julkishallinnon organisaatiot (Senaatti, Puolustuskiinteistöt ja Kela) olisivat turvallisuusselvitysrekisteristä saatavan tiedon osalta vastaavassa asemassa kuin esimerkiksi ministeriöt.

Valtion virkamieslain muutokset

Valtion virkamieslain uusi 19 a §

- Valtion virkamieslakiin **lisättäisiin nykytilaa selkeyttävä säännös** palvelussuhteen aikana virkamieheltä edellytetystä nuhteettomuudesta sekä kyvystä hoitaa tehtävänsä riippumattomasti ja muutoinkin luotettavasti **(uusi 19 a § 1 mom.).**
- Mikäli virkamiehen tehtävät sitä edellyttävät, viranomainen voisi koko virkamiehen palvelussuhteen ajan hakea henkilöturvallisuusselvitystä kaikissa niissä tilanteissa, joissa se olisi turvallisuusselvityslain mukaan kyseisen viranomaisen kohdalla mahdollista (**uusi 19 a § 2 mom.).**
- Uusi säännös **ei muuttaisi virkamiehiin kohdistuvia vaatimuksia**, **eikä se muuttaisi tai lisäisi virkamiehen virkavelvollisuuksia**, mutta se toisi säännöstasolla esille, että virkamieheltä edellytettävään luotettavuuteen kuuluu kyky hoitaa tehtävät rehellisesti ja lojaalisti ja viranomainen voisi selvittää tätä turvallisuusselvityslaissa säädetyn mukaisesti.
- Henkilöturvallisuusselvityksestä säädettäisiin jatkossakin turvallisuusselvityslaissa ja eikä sitä edelleenkään voitaisi tehdä ilman kyseisen henkilön suostumusta.

VML 19 a §

Virkamiehen on oltava nuhteeton koko palvelussuhteensa ajan, eikä hänellä saa olla viran, virkasuhteen tai tehtävämääräykseen kuuluvien tehtävien asianmukaista hoitamista vaarantavia sidonnaisuuksia ja hänellä on muissakin suhteissa oltava edellytykset hoitaa tehtävänsä riippumattomasti ja muutoinkin luotettavasti. Viranomaisen on näitä virkamiehelle asetettuja edellytyksiä arvioidessaan otettava erityisesti huomioon niiden merkittävyys suhteessa viranomaisen toimintaan. Arvioinnin tulee perustua kokonaisarviointiin, jossa otetaan huomioon virkamiehen asema ja tehtävät.

Viranomainen voi 1 momentissa säädetyn varmistamiseksi hakea henkilöturvallisuusselvitystä turvallisuusselvityslain 19 §–21 §:ssä tarkoitetuissa tehtävissä työskentelevistä virkamiehistä turvallisuusselvityslaissa säädetyn mukaisesti.

Henkilöturvallisuusselvityksen hakemisesta ja laatimisesta sekä sen edellyttämästä selvityksen kohteen antamasta suostumuksesta säädetään turvallisuusselvityslaissa.

Valtion virkamieslain 40 §:n muutos

- Tarkoituksena on säätää viranomaiselle keino reagoida, jos henkilöturvallisuusselvitystä ei voida tehdä virkamiehestä johtuvasta syystä
- **Uutena asiana pykälässä säädettäisiin** että virkamies voitaisiin pidättää virantoimituksesta, jos virkamiehestä ei hänestä *itsestään johtuvasta syystä* voida tehdä henkilöturvallisuusselvitystä, esimerkiksi virkamiehen kieltäytyessä henkilöturvallisuusselvityksen tekemisestä.
- Virantoimituksesta pidättäminen olisi lähtökohtaisesti palkatonta ellei siitä erikseen sovita toisin virka- ja työehtosopimuksessa
- Ennen virantoimituksesta pidättämistä olisi henkilöä kuultava ja varmistettava, että hän on ymmärtänyt toimintansa merkityksen.
- Virkamies voisi hakea muutosta virantoimituksesta pidättämistä koskevaan päätökseen
- Viranomaisen tulisi seurata virantoimituksesta pidättämisen perusteita ja tarvittaessa tehdä uusi päätös asiassa.

VML 40 §

— —

Virkamies voidaan lisäksi pidättää virantoimituksesta:

— —

4) välittömästi irtisanomisen jälkeen, jos irtisanomisen perusteena oleva teko tai laiminlyönti osoittaa virkamiehen siinä määrin soveltumattomaksi tehtäväänsä, ettei virantoimitusta voida jatkaa tai jos virantoimituksen jatkuminen irtisanomisajan voi vaarantaa kansalaisen turvallisuuden*;*

5) jos virkamiehestä ei hänestä johtuvasta syystä voida tehdä 19 a § 2 momentissa tarkoitettua henkilöturvallisuusselvitystä.

Valtion virkamieslain 6 c §:n muuttaminen

- Selkeyden vuoksi jo hakuilmoituksessa olisi jatkossa ilmoitettava, onko kyse virasta tai virkasuhteesta, jossa viranomainen edellyttää harkintansa mukaan ja turvallisuusselvityslain kriteerien täyttyessä turvallisuusselvityslain 4 luvun mukaista henkilöturvallisuusselvitystä.
- Viranomaisen turvallisuusselvitykseen liittyvät käytännöt voisivat palvelussuhteen aikana myös muuttua.
  - Viranomaisella olisi myöhemmin mahdollisuus hakea turvallisuusselvitystä riippumatta siitä, olisiko asiasta alun perin ilmoitettu hakuilmoituksessa tai edellytettiinkö ennen nimittämistä henkilöturvallisuusselvityksen tekemistä.

VML 6 c §

- Edellä 6 a §:ssä tarkoitetussa ilmoituksessa on mainittava viran tehtävät ja säädetyt kelpoisuusvaatimukset, hakuajan päättymisaika sekä se viranomainen, jolle hakemus on osoitettava. Ilmoituksessa on mainittava, onko virka perustettu tiettyyn yksikköön vai onko se viraston yhteinen *sekä edellyttääkö viran tai virkasuhteen tehtävien hoitaminen turvallisuusselvityslain (726/2014) 4 luvussa säädettyä henkilöturvallisuusselvitystä*.

Valtion virkamieslain 7 §:n muuttaminen

- **Huoltovarmuuskeskuksesta** tuli 1.4.2026 voimaan tulleen lain (107/2026) mukaan valtion virasto, ja sen työntekijöistä virkasuhteisia. **Valtion virkamieslain 7 §:ssä** Suomen kansalaisuutta edellyttävien valtion virkojen joukkoon **lisättäisiin**:
  - Huoltovarmuuskeskuksen pääjohtajan viran lisäksi;
  - pääjohtajan välittöminä alaisina toimivien johtajien ja yksikön johtajien virat;
  - Huoltovarmuuskeskuksen virat, joiden tehtäviin kuuluu valmius- ja varautumistehtäviä;
  - sekä Huoltovarmuuskeskuksen virat, joiden tehtäviin kuuluu käsitellä ulkomaisten yritysostojen seurannasta annetussa laissa (172/2012) tarkoitettuja tietoja.
- Esityksen piiriin kuuluvat Huoltovarmuuskeskuksen virkamiehet käyttävät merkittävääkin julkista valtaa ja saavat tietoonsa laaja-alaisesti yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen kannalta keskeisiä tietoja, ja virkamiehillä on keskeinen rooli varautumiseen liittyvien järjestelmien toimivuudessa.
- Muutoksen tavoitteena on lisätä koko valtionhallinnon turvallisuutta.

VML 7 §

Seuraaviin virkoihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen:

— —

10) työ- ja elinkeinoministeriön *tai Huoltovarmuuskeskuksen virka, jonka tehtäviin kuuluu käsitellä ulkomaisten yritysostojen seurannasta annetussa laissa (172/2012) tarkoitettuja tietoja, Huoltovarmuuskeskuksen pääjohtajan välittöminä alaisina toimivien johtajien ja yksikönjohtajien virat ja sellainen Huoltovarmuuskeskuksen virka, jonka tehtäviin kuuluu valmius- ja varautumistehtäviä,* sekä Energiaviraston ylijohtajan välittömänä alaisena toimivan johtajan virka;

— —

Siirtymäsäännös

Valtion virkamieslain 19 a §:ää ja 40 §:n 2 momentin 5 kohtaa sovellettaisiin myös ennen lain voimaantuloa täytettyihin virkoihin ja virkasuhteisiin sekä annettuihin tehtävämääräyksiin.

Turvallisuusselvityslain muutos

Turvallisuusselvityslain 50 §:n muuttaminen

- Muutoksen tavoitteena on antaa turvallisuusselvitystä hakeville julkishallinnon organisaatiolle itselleen mahdollisuus selvittää virkamieheen liittyviä tietoja turvallisuusselvitysrekisteristä ja hyödyntämään nykytilaa kattavammin voimassa olevia henkilöturvallisuusselvityksiä.
- Tällä tavalla myös nopeutetaan ja yksinkertaistaan prosessia valtion viraston sekä muiden muutosesitykseen piiriin kuuluvien julkishallinnon toimijoiden hakiessa turvallisuusselvityksiä sekä pyritään vähentämään uusien turvallisuusselvitysten hakemista ja tarpeetonta laatimista ja näin ollen myös niistä aiheutuvia kustannuksia.
- Turvallisuusselvityslain 50 §:ään lisättäisiin valtion virastot, Kansaneläkelaitos sekä Senaatti-kiinteistöt-liikelaitos ja tämän tytärliikelaitos.
- Jatkossa ne olisivat turvallisuusselvitysrekisteristä saatavan tiedon osalta vastaavassa asemassa kuin mm. ministeriöt ja esityksen piiriin kuuluvat organisaatiot voisivat itse tarkastaa turvallisuusselvitysrekisteristä viranhakijaan tai virkamieheen liittyviä tietoja.

Turvallisuusselvityslaki 50 §

Tietojen luovuttaminen turvallisuusselvitysrekisteristä

Suojelupoliisi voi salassapitosäännöksistä riippumatta antaa hyväksymällään tavalla teknisen käyttöyhteyden avulla tasavallan presidentin kanslian, eduskunnan kanslian, ministeriön, *valtion viraston, Kansaneläkelaitoksen sekä Senaatti-kiinteistöjen ja Puolustuskiinteistöjen* nimeämälle virkamiehelle tai työntekijälle turvallisuusselvityksen hankkimisen arviointia varten turvallisuusselvitysrekisteristä tietoja:

Lausunnot ja käsittely yhteistoiminnassa

- Luonnoksesta hallituksen esitykseksi saatiin yhteensä 28 lausuntoa
  - Pääasiassa lausunnoissa kannatettiin, muutosehdotuksia eikä yhdessäkään lausunnossa vastustettu ehdotuksia sinänsä
  - Tarkennus- ja muutosehdotuksia ehdotettiin sekä perusteluihin että pykäliin ja näiden perusteella on tehty hallituksen esitykseen lukuisia lisäyksiä ja muutoksia. Erityisesti huomioitiin OKAn, EOAn, OM:n, Supon, KHO:n sekä pääsopijajärjestöjen esiin nostamia asioita
- Luonnosta hallituksen esitykseksi käsiteltiin kaksi kertaa valtion pääsopijajärjestöjen kanssa valtion yhteistoimintalain 6 luvun mukaisessa menettelyssä

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!